

Dr. Kolláth György ügyvéd
1122 Budapest, Városmajor u. 43.
T/Fax: 4570639
www.kollath.com

VOSZ-elnökségi ülés 2009 szeptember 22. Bevezető az AB-indítványhoz

Elnök Úr! Hölgyeim és Uraim! Tisztelt Kenyéradó Gazdák!

Legutóbb 2006. szeptemberében találkoztunk. Megjósoltam: nem utoljára. 3 éve az **elvárt adóalap és kétszeres járulék-alap** AB-indítványát kommentáltuk. Az elvárt adó kifogásolását megnyertük, a dupla járulék-alapról nincs alkotmánybírói döntés. /Ha az utóbbi is megszületett volna, talán ma nincs miről beszélnünk./ Hibás filozófiája mindkettőnek azonos: a törvény megszab egy spekulatív, (közép)arányosnak vélt, többlet közteher-elvárás. Nem a % nő, hanem a számítás bázisa, tehát a rendszer borul. Logikája: több pénz kell az állami, illetve a tébé-büdzsébe, finnyáskodni nincs idő, szorítani kell az adó-elitkolókon. A cél, netán a krízis szentesíti az eszközt. Ez év nyarán, jövő januári hatályba lépéssel új, fiktív bázisú közteher-törvény született.

Nem csak a munkaviszonyban is álló társas vállalkozók gondja-baja ez. A budapesti ügyvédi kamara hírlevele jelzi: *minden sürgetés ellenére a pénzügyi kormányzat még mindig bizonytalanságban tartja az ügyvédséget, az Szja. törvény 25. §-a (a **tevékenységre jellemző kereset figyelembe vételével történő adóalap-megállapítás**) kapcsán....Az EHO kulcsának 11%-ról 27%-ra emelése szükségessé teszi az adóstruktúrák áttekintését, mivel e szabályok jelentős reáljövedelem-csökkenéshez vezetnek.*

Ami ott több ezer ügyvédre nonszensz egységes mérce: a **„tevékenységre jellemző kereset”**, az a VOSZ társas vállalkozásai és vállalkozóinál a **„tevékenység piaci értéke”**. Mindkettő: **Prokrasztész ágya**. A barbár időkben ez az ágy etalon volt. Aki rövidebb volt nála, azt kinyújtották, aki hosszabb, azt bárdal az ágy méretére szabták. Csekély alkotmányjogi öröm, hogy nem diszkrimináltak. Egyenlőség volt: szabadság és testvériség nélkül a mondabeli időkben. Lássuk, mennyit mentünk előre azóta!

Szakmai stábom gondozta a vállalkozók és munkaadók ama indítványát, amit az AB tárgyalni fog „a tevékenység piaci értéke” tárgyában. Szeretnénk a törvényt lehetőleg sürgősséggel és visszamenőlegesen megsemmisíteni, eltörölni. Önöknek az indítvány szerkesztett változata rendelkezésre áll. Ismerhetik azt a kitűnő hírlevelet is, ami ugyanerről Dr. Dávid Ferenc főtitkár úr keze munkája. Kulcs-mondata a címe: **Elvárt járulék helyett jogbiztonságot várunk.**

Ha most önmagam epigonja lennék, rezzenéstelenül felolvasnám a 2006. évi, máig időszerű érveinket. Akkor ui. **5 dologról beszéltem**: elvárható gazdasági alkotmányosságról, befektető-barát klímáról, érték-szemléletű, kiszámítható, biztonságos jogállamiságról. Ugyanakkor a kollektív szankcionálás és a bizonyítási teher megfordításának elvi akadályairól. Végül arról, hogy nem fair ügyfélbarát hatósági jogalkalmazásról beszélni, hogyha közben a törvény-alkotás ennek pont az ellenkezőjét intézményesíti.

Mindezek terén kevéssel lett tisztább a jogélet. Az AB határozatai nyomán két közjogi elvet, s mércét sokan megtanultunk:

a) az elvárt jövedelem adóztatása **megdönthetetlen vélelem** alapján, azaz ellenbizonyítás nélkül **alkotmányosértő**, ezért pl. a mostani törvényben egy kockázatos **ellenbizonyítás** már megjelenik,
 b) a közteher-viselésre immár van egy **4 elemből álló alkotmányossági mérce**, melyet súlya és tartós érvénye miatt érdemes idézni:

- az adó (közteher) alanyi kötelezettek jövedelmi és vagyoni viszonyainak való megfelelése;
- az adó és az alanyi kötelezettek adófizetési kötelezettség alá vont jövedelme, illetve vagyona között fennálló közvetlen kapcsolat;
- az alanyi kötelezettek által ténylegesen megszerzett jövedelem, illetve vagyon adóztatása;
- az adó alanyi kötelezettek teherviselő képességével való arányossága.

Megjegyzés: **ha nincs direkt megfelelés és arányosság a tényleges jövedelmi-vagyoni viszonyokkal, akkor a közteher-törvény nem alkotmányos.**

Ezek közismert tételek, habár a „piaci érték” törvényben **nem található meg.**

Mégsem csak emiatt vitatjuk a tevékenység piaci (m)értékét, mint járulék alapot. Nagyobb hangsúllyal, elvből kell szót emelni a próbálkozás jogállami-piacgazdasági abszurditása ellen, hogy a

jövőben már ne legyen hasonló, kényszeredett kísérlet. A még rendelkezésre álló percekben erről szólok, majd ha tudok, válaszolok az Önök kérdéseire.

1) Az alkotmányosság és a demokratikus jogállamiság közé szokás egyenlőségjelet tenni. Ha az utóbbi hiányzik, sérül az előbbi is. *Esetünkben a törvény a „tevékenység piaci értékét” határozatlan jogfogalomként kezeli. Ez, mint értelmezhetetlen és végrehajthatatlan norma, sérti a jogbiztonságból fakadó normavilágosság követelményét. Az Alkotmánybíróság érvei így szólnak: a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is világosak, egyértelműek, működésüket tekintve kiszámíthatóak és előreláthatóak legyenek a norma címzettjei számára. A jogbiztonság nem csupán az egyes normák egyértelműségét követeli meg, de az egyes jogintézmények működésének kiszámíthatóságát is.”*

Még ha el is fogadnánk a járulék-számítás alapjaként a piaci értéket, akkor sem tudható, hogy mi és mennyi ez! Viszont, amennyiben utólag, törvényi felhatalmazás nélkül születik konkrétizáló tartalmú (informális) jogforrás, úgy az további alkotmányértést vet fel. Az Alkotmánybíróság szerint a jogalkotás garanciális szabályainak mellőzésével hozott minisztériumi és egyéb központi állami szervektől származó, jogi iránymutatást tartalmazó leiratok, körlevelek, útmutatók, iránymutatások, állásfoglalások és egyéb informális jogértelmezések kiadása és az ezekkel való irányítás gyakorlata alkotmányellenes.”

2) Az AB-indítvány kiáll a vállalkozás alkotmányos alapjoga, s a piacgazdaságban meghatározó magántulajdon cselekvési szabadsága, autonómiája mellett. Csakis paternalista gazdasági és jogrendszerben tudhatja jobban az állam, mint a befektető, a tulajdonos, hogy mi jó és rossz a vállalkozónak, ő mit és hogyan érvényesítsen. A törvény szükségtelen és aránytalan beavatkozás az érték-termelő magántulajdonos döntési autonómiájába. Elvi kérdés tehát, hogy egy korrekt piacgazdaságban a vállalkozó döntési szabadságába tartozzék: a cégben keletkező jövedelmet osztalékként avagy munkabéreként veszi ki. Akié a döntés, azé a felelősség: ezt önkényesen, törvénnyel megbontani értelmetlen és káros. A közteher %-os mértéke szinte sosem alkotmányossági kérdés. Ha megszorítás kell, lásd áfa-emelés, a metódus adott. De a szisztémát a közhatalom kénye-kedve szerint átírni kríziskor sem helyénvaló.

Néha a közgazdasági, meg a jogi logika, valamint a józan paraszti ész egybeesik. Itt ez a helyzet. Nemcsak alkotmányosan és financiálisan kifogásolható a „**piaci érték**”, avagy a „**tevékenységre jellemző kereset**”, mint bázis, hanem a tiszta ész kritikájaként is. Számolva az érzékenységekkel, ügyvédi példán adok szemléltetést. Az összlétszámunk tízezer fő, az eltartó-képesség ennek a negyede-ötöde. Van talán ezer fő prókátor-oligarcha, van 4-5 ezer fős középosztály, középmezőny, és sajnos van pár-ezer, a minimálbér környékén tengődő kolléga is. Van mindennek jelleghasonló, alsó széle közepe? Nincsen! A **jellemző, piaci (m)érték csakis múltbeli, bizonytalan tételek átlag-értéke** volna. Az átlag csalóka: mint amikor az ember egyik lába 100 fokos forró, a másik 0 fokos jéghideg vízben van. Átlagosan jól van, de ténylegesen!?

Nem mehet szembe egyetlen törvény sem a józan ésszel. Fordított sorrend kellene. Szakmai axióma: az írott törvény akkor igazán erős, ha íratlan törvényt is válik.

Ezt várjuk az Alkotmánybíróság döntéseitől is. Az AB negatív jogalkotó, elvi precedens-bíróság. Döntéseit felülírni alkotmány-módosítással avagy saját jogfejlesztő, új határozatával lehet. Néha a jogilag biztonságos következetesség, az autonómiát és az alapjogot megillető jogvédelem elvész a testület munkájában. Mindenütt nagyobb jogbiztonságra, normavilágosságra volna szükség. Egyelőre nem lehet megtippelni a testület várható döntését, s annak időszerűségét sem.

3 éve egy jósnő példájával tréfálkoztam, befejezésül. Most, a hibás új törvény megszorító filozófiájának indítékával, a válsággal lehet derűsen takarózni. Ami nem vicc: félő, hogy a járulék-alap négy-ötszörös felemelése bukásra ítélt menedzser-vállalkozókat. A pesti humor a válságra is kitalált egy történetet. *Egy kisvállalkozó férfi neje meglepetést szerez a férjének, ezért váratlanul beállít annak munkahelyére. Benyit az irodába, s látja, hogy a férfi ölében félreérthetetlen helyzetben ott ül a titkárnője. Emberünk, hogy mentse a menthetőt, diktálni kezd: ...végül, a T. adóhatóságnak, hadd jelezzem, hogy válság ide vagy oda, nem tudom ezt az irodát egy székkel működtetni.*

Reméljük, hogy ennél azért Önök jobban járnak. Talán még arra is van mód, hogy a korrekcióban az idén a VOSZ-szal megegyezés szülessék.

Dr. Kolláth György